

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Jubilea a zprávy

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 43 (1998), No. 1, 77--82

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/138478>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1998

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

pové úlohy ani mapovat tvůj studijní pokrok.

5. Hodláš kvůli porozumění tématu číst učebnici. Učebnice dává detailní popis přednášené látky. Mimo to obsahuje množství řešených příkladů a měla by být používána jako doplněk toho, co se dozvíš na přednášce. Učebnice není román, takže ji musíš číst pomalu a pečlivě. Můžeš při čtení postupovat svým tempem a to je výhoda. Při studiu používej tužku a papír a doplňuj vynechané kroky.
6. Pokud jde o to, kdy používat učebnici, máš před sebou dvě možnosti:

- a) (doporučováno většině studentů) Přečti si jedenkrát v učebnici tu část tématu, která má být právě prezentována na přednášce. To jest, přijď na přednášku připravený. Pak se ti budou zdát rychleji probíhající vysokoškolské hodiny smysluplnější.
- b) Jestli ses nepodíval do učebnice před přednáškou, snaž se na přednášce pochytit, co můžeš (snaž se postihnout hlavní myšlenku nebo si dělej poznámky), a počítej s tím, že si to při pozdějším samostatném studiu všechno srovnáš.

jubilea zprávy

75 LET PROFESORA KARLA REKTORYSA

Pokud se zeptáte inženýra střední či starší generace, zda má a používal nějakou matematickou příručku při studiu, dostanete odpověď, že ano, a to Rektoryse a tu jeho „tlustou knihu“, obecně označovanou jako PUM. Generace techniků znají *Přehled užité matematiky*, rozsáhlé kompendium matematiky, které vyšlo již pošesté v přepracovaném vydání v roce 1995 (Prometheus, 1594 stran), když rok předtím anglickou verzi (1723 stran) vydalo nakladatelství Kluwer. Osobnost vedoucího autora publikace prof. RNDr. Karla Rektorysa, DrSc., představuje jistý symbol spojení matematiky s technickými obory jak v oblasti pedagogické, tak v oblasti vědecké a odborné. Toto dokládají jeho učebnice a skripta, ale například i jeho dvě rozsáhlé monografie *Variační metody v inženýrských problémech a problémech*

matematické fyziky (SNTL, 1974, 601 stran, kniha vyšla v letech 1977, 1979 v anglickém, 1984 v německém a 1985 v ruském překladu) a *The Methods of Discretization in Time and Partial Differential Equations* (Reidel 1982, 420 stran, česky pak v SNTL v roce 1985) i řada dalších publikací a časopiseckých článků.

Karel Rektorys byl a je i v současné době vedoucí a integrující osobností matematiky v prostředí technických vysokých škol.

Dnes chceme připomenout významné životní jubileum Karla Rektorysa. Karel Rektorys se narodil 4. února 1923 v Písku. Po absolvování přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v roce 1949 nastoupil jako matematik do Škodových závodů v Plzni, kde pracoval přibližně rok. Až do roku 1954 pracoval v Ústředním ústavu matematickém, kdy nastoupil na tehdejší Fakultu inženýrského stavitelství a její Ústav matematiky. Považujeme-li dnešní katedru matematiky Fakulty stavební ČVUT za pokračovatele tohoto pracoviště, můžeme konstatovat, že Karel Rektorys působí na katedře matematiky Fakulty stavební ČVUT již 43 let. Za tu dobu zde vychoval doslova tisíce studentů, stovky mladých vědeckých pracovníků-inženýrů a vedl více než deset vědeckých aspirantů v matematice.

Karel Rektorys je stále aktivním členem katedry. V současné době přednáší matematiku v rámci doktorandského studia, odborně spolupracuje s řadou kateder na fakultě, je členem vědecké rady fakulty a členem vědecké rady fakulty jaderné a fyzikálně inženýrské, je členem redakční rady holandského časopisu *Acta Applicandae Mathematicae*, připravuje další publikace, konzultuje a živě se zajímá o veškeré dění na katedře i na fakultě.

Ačkoli sám o sobě prohlašuje, že není typem organizátora, jeho výsledky a činnost v organizaci činností a práce v oblasti vědecké práce v matematice často hovoří o opaku. Tři roky vykonával funkci vedoucího katedry, deset let koordinoval rozsáhlý výzkumný úkol v aplikované matematice, jehož cílem byla spolupráce matematiků s našimi velkými průmyslovými podniky. Úkol přinesl vynikající jak matematické, tak ryze aplikační výsledky. Z této práce vyšla řada problematik a spoluprací, které trvají a rozvíjejí se dodnes.

Jeho vlastní výsledky ve vědecké práci v matematice najdeme v Rektorysových monografiích a vědeckých člancích. Více než 250 citací v Science Citation Index dokládá ohlasy jeho výsledků. Stejně tak desítky pozvání na konferenci a zahraniční přednášky na univerzitách i střednědobé a dlouhodobé studijní pobyty v zahraničí, o domácích konferencích ani nemluvě.

Čtrnáct opravdu významných ocenění získal Karel Rektorys za výsledky své práce. Tím posledním byla Hlávkova medaile za celoživotní dílo, kterou mu udělila Hlávkova nadace v roce 1997, a je pravděpodobné, že nestojí v řadě ocenění poslední. Všichni, kdo profesora Karla Rektorysa znají, však vědí, že je skromným člověkem a největším oceněním jeho práce a úsilí vždy byl dosažený výsledek sám či výsledek práce těch, které vedl a kterým pomáhal.

Karel Rektorys zasvětil svůj život matematice a jejím aplikacím, výchově studentů a rozvoji matematiky jako vědy i jako předmětu vyučovaného na technice. On sám by jistě připomněl v tuto chvíli svou rodinu a svou ženu Věru, která mu v práci po dlouhá léta byla významnou oporou. Rádi bychom chtěli poděkovat touto cestou za celoživotní práci a popřát jubilantovi do dalších let hod-

ně zdraví, osobní spokojenost a další pracovní úspěchy.

Jaroslav Černý

VLADIMÍR VANÝSEK

8. 8. 1926 – 27. 7. 1997

Ve věku nedožitých 71 let odešel Vladimír Vanýsek, profesor astrofyziky na Karlově univerzitě, známý zejména svými pracemi v oboru fyziky a chemie komet a mezihvězdné látky. Byl naším předním odborníkem a organizátorem vědecké práce v astrofyzice doma i v zahraničí, vychoval nejméně dvě generace našich profesionálních astronomů na Matematicko-fyzikální fakultě a je i autorem řady knih, např. učebnice *Základy astronomie a astrofyziky*, Academia, Praha 1980.

Podobně jako mnoho našich astronomů, začínal Vladimír Vanýsek v Brně pod vedením profesora J. M. Mohra. Toho pak později, už na Matematicko-fyzikální fakultě UK v Praze, vystřídal ve funkci vedoucího katedry astronomie a astrofyziky (1970 až 1986). V letech 1987–1990 pak byl profesorem Univerzity Erlangen–Nuernberg a jedním ze dvou ředitelů hvězdárny dr. Remeise v Bambergu.

Profesor Vanýsek publikoval přes 250 odborných prací o meziplanetární a mezihvězdné látce, byl členem redakčních rad několika časopisů — Pokroků matematiky, fyziky a astronomie, Bulletinu československých astronomických ústavů (BAC), Astrophysics and Space Science a působil jako editor časopisu *Earth, Moon and Planets*. Byl také členem a funkcionářem vědeckých společností Royal Astronomical Society, COSPAR, IUPAP, EPS (Evropská fyzikální společnost), Astronomische Gesellschaft, ČAS a JČMF. V letech 1984–1987 byl členem řídicí skupiny mezinárodního pozorovacího programu International Halley Watch.

V oboru výzkumu komet a chemie mezihvězdných oblaků se profesor Vanýsek zabýval (mimo jiné) modely zastoupení izotopů uhlíku ^{12}C a ^{13}C . Nejčastěji citovanými pracemi však byla monografie o reflexních mlhovinách z roku 1967 a potom několik prací o polymerech formaldehydu na mezihvězdných prachových zrnech, které publikoval zejména s astronomy působícími v Anglii — N. C. Wickramasinghem a F. Hoy-

lem. Letité přátelství spojovalo profesora Vanýska s dalšími astronomy — s Michaelem A'Hearnem, nynějším prezidentem komise pro výzkum komet Mezinárodní astronomické unie, s mnichovskými Rudolfem Kippenhahnem (modely vnitřní stavby a vývoje hvězd) a Ludwigem Biermannem (plazmové ohony komet) a hlavně s Jürgenem Rahem z Bambergu, který byl jeho žákem a který se později stal ředitelem oddělení NASA pro kosmický výzkum sluneční soustavy.

V posledních letech spolupracoval profesor Vanýsek se skupinou prof. E. Grue-na z Ústavu Maxe Plancka pro jadernou fyziku v Heidelbergu, kde jsme se společně podíleli na přípravě pozorování komet infračervenou družicí ISO, vypuštěnou Evropskou kosmickou agenturou ESA dne 17. 11. 1995. V rámci času garantovaného konstruktérům fotometru ISOPHOT to byly komety Churyumov-Gerasimenko, Kopff, Schwassmann-Wachmann 1 a Chiron, v rámci programu Target Of Opportunity to byla kometa Hale-Bopp. Absolutní fotometrie v několika širokých páscech mezi 3,6 a 200 mikrometry dovolila určit teploty a množství prachu v komě, spektrometrie mezi 2 a 12 mikrometry pak poskytla data o množství nejvýznamnějších molekul.

Humor pana profesora, kritický pohled na různé výsledky vědy i jeho pověstná nesmiřitelnost s pavědami nám budou chybět. Jeho památku však bude trvale připomínat planetka nesoucí jméno (6426) Vanýsek.

Martin Šolc

MATEMATICKÁ SOUTĚŽ VYSOKOŠKOLÁKŮ

Dne 9. 4. 1997 se na Přírodovědecké fakultě Ostravské univerzity uskutečnil 7. ročník Mezinárodní matematické soutěže o cenu Vojtěcha Jarníka. Do Ostravy se sjela přední matematická špička studentů celkem z osmi univerzit.

Zastoupení měly: Matematicko-fyzikální fakulta Karlovy univerzity v Praze, Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Komenského v Bratislavě, Přírodovědecká fakulta v Košicích, Matematická fakulta Jagellonské univerzity v Krakově, Matematicko-fyzikální chemická fakulta Slezské univerzity v Katowicích, Matematická fakulta Bělehradské

univerzity, Fakulta informatiky a elektrotechniky VŠB-TU Ostrava a Přírodovědecká fakulta Ostravské univerzity. Některé fakulty, jako například MFF UK, měly ještě předkolo, kde vybíraly nejlepší studenty do Ostravy.

Soutěžilo se ve dvou kategoriích, a to v nižší kategorii pro 1.–2. ročník a ve vyšší kategorii pro 3.–5. ročník. Studenti řešili celkem 4 úlohy během 3,5 hodin, přičemž čtvrtá úloha byla alternující a studenti si mohli tento příklad vybrat také z informatiky. V první kategorii zvítězil DJORDJE MILIČEVIĆ z Bělehradu a ve druhé kategorii PAVOL DIKO z Košic.

Celkem se zúčastnilo asi 35 studentů. Na začátku soutěže přišel soutěžící přivítat děkan Přírodovědecké fakulty Ostravské univerzity doc. RNDr. KVĚTOSLAV BURIAN, CSc., a večer na závěrečném ceremonialu se se soutěžícími rozloučil prof. RNDr. Jiří MOČKOŘ, DrSc., rektor Ostravské univerzity, který mimo jiné předal absolutnímu vítězi soutěže Djordjovi Miličevićovi z Bělehradu cenu rektora.

Jaroslav Hančl

5. KONFERENCE STUDENTŮ ŠKOL VŠTEZ O MATEMATICE

Loštice '93 – Třešť '94 – Cheb '95 – Brno '96 – Bohdaneč '97 je pět konferencí studentů technických vysokých škol, které zorganizovala komise JČMF pro matematiku na VŠTEZ. Poslední z konferencí proběhla ve dnech 2. – 4. 6. 1997.

Výsledky své práce v matematických oborech a jejich aplikacích prezentovalo patnáct studentů:

JAN BEČKA, student 2. r. Univerzity v Pardubicích, v ročníkové práci „Prvky pravděpodobnosti v radionavigaci“ řešil obecnou úlohu navigace letadel, tj. řízení letadla po určité trati do daného bodu prostoru v čase. Optimalizace chyby navigace připravila půdu pro další příspěvek.

HANA DVOŘÁKOVÁ, studentka 1. r. doktorandského studia FSv ČVUT, v referátu „Helmertova křivka“ vedle používané geometrické charakteristiky teorie chyb — elipsy středních chyb — ukázala vlastnosti a použití rozptylové Helmertovy křivky.

GABRIELA TAJČOVÁ, studentka 5. r. ZČU v Plzni, referovala o svých dalších výsledcích při hledání matematických modelů visutých mostů, které prezentovala již na minulé konferenci. Uvedené výsledky jsou součástí její diplomové práce „Time-periodic oscillations in suspension bridges: existence of unique solution“.

MICHAL KURKA, student 5. r. FSv ČVUT, referoval o práci „Permutace a jejich složitost“, která byla výsledkem jeho odborné činnosti na katedře matematiky FSv. Práce posuzovala složitost periodických trajektorií v dynamických systémech pomocí entropie permutací.

Také PETR GIRG, student 5. r. ZČU v Plzni, shrnul výsledky své práce, o kterých referoval na minulé konferenci, v diplomovou práci „Periodic Boundary Value Problem for ODE — Existence of Periodic Solution“.

MARIE VĚTROVCOVÁ, studentka 2. r. ZČU v Plzni, hledala matematické modely válečných konfliktů a jejich numerické řešení. Nalezené modely, shrnuté v práci „Matematický model válečného konfliktu a jeho numerické řešení“, testovala na „Stoleté válce“. Zvláštní pozornost věnovala vzájemnému vlivu modelu populačního růstu a boje.

JAN LUKÁŠ, student 4. r. FJFI ČVUT, se zabýval srovnáním numerických metod pro hledání globálního maxima a jeho okolí pro funkci na množině X^n , kde $X = \{0, 1\}$ a $n \sim 10-100$ pro n blíží se k horní mezi částečnou probírkou definičního oboru. Výsledky shrnul v práci „Srovnání numerických metod hledání globálního maxima a jeho argumentů speciálních funkcí“.

JAROSLAV ŠIMÁK, student 4. r. FJFI ČVUT, hledal simulační algoritmy kótovaných bodových procesů s využitím teorie pravděpodobnosti. Nalezené algoritmy shrnul v práci „Simulace kótovaných bodových procesů“.

TOMÁŠ HOBZA, student 4. r. FJFI ČVUT, odhadoval hustotu a entropii náhodné veličiny jakožto míry neurčitosti metodou nejbližšího souseda v práci „Odhadování entropie metodou nejbližšího souseda“.

TOMÁŠ KOZUBEK, student 4. r. VŠB-TU v Ostravě, referoval o práci „Implementace metody fiktivních oblastí“, ve které využil

genetické algoritmy globální optimalizace pro tvarovou optimalizaci.

PAVEL PRAKS, student 3. r. VŠB-TU v Ostravě, referoval o výsledcích shrnutých v práci „Iterační řešení soustav s několika pravými stranami“. Problém pravých stran přináší řešení tvarové optimalizace, o které referoval jeho kolega. Na závěr svého vystoupení předvedl ukázky svých grafů generovaných na počítači s využitím grafů funkcí jedné proměnné.

MARIE NÁHLÍKOVÁ, studentka 3. r. Univerzity v Pardubicích, prováděla na základě dat statistického úřadu z let 1975 až 1995 analýzu vývoje příjmů a výdajů domácností v ČR.

MARTIN KOHOUT, student 4. r. VŠCHT v Praze, referoval o výsledcích obsažených v jeho práci „Charakterizace dynamických systémů pomocí Ljapunovových exponentů“.

Nejmladšími účastníky konference byli studenti 1. r. FEI VUT v Brně MARTIN JAVOREK a MAREK KONEČNÝ, kteří předváděli vlastní software na kreslení grafů funkcí dvou proměnných a jeho možnosti.

Na studentských konferencích se stalo tradicí, že zde v rámci programu vystoupí některý z našich předních matematiků. Tentokrát přijal pozvání doc. RNDr. ŠTEFAN SCHWABIK, DrSc., z MÚ AV ČR Praha, který před pozornými posluchači rozvinul historii vývoje matematické analýzy.

V rámci konference proběhla také prezentace firmy Microsoft.

Za úspěch celé akce je třeba poděkovat katedře matematiky Univerzity v Pardubicích, která konferenci zajistila organizačně. Dále firmě Microsoft, která věnovala knižní odměny zúčastněným studentům. V neposlední řadě komisi pro matematiku na VŠTEZ, která hradila náklady spojené s pobytem referujících studentů.

Jedenáct z přednesených referátů bude obsahovat sborník, jehož tisk a náklady s tím spojené vzal na sebe Institut matematiky a deskriptivní geometrie VŠB-TU v Ostravě.

Milada Kočandrová

VĚDA A TECHNIKA RUDOLFÍNSKÉ DOBY

Pražská výstava *Rudolf II. a Praha*, která se konala od května do září 1997, zauja-

la širokou pozornost návštěvníků domácích i zahraničních, ale našla také ohlas ve vědeckých kruzích. Jedním z důkazů je mezinárodní konference „Věda a technologie v rudolfinské době“, pořádaná ve dnech 24. až 28. srpna 1997. Vzešla z iniciativy Společnosti pro dějiny věd a techniky za podpory Mezinárodní unie pro vědu a filosofii vědy. Organizačně byla zajištěna Národním technickým muzeem, v jehož prostorách se konala jednotlivá zasedání. Účastníků konference bylo asi 36, a to z České republiky (ČR), Německa, Rakouska, USA a Itálie, a bylo předneseno 19 půlhodinových přednášek.

Konference se především zaměřila na fyzikálně astronomické poznání na přelomu 16. a 17. století, a dále na matematickou problematiku a chemické aspekty rozvíjené v té době. Úvodní přednáška J. PROCHÁZKY (ČR) ukázala celkovou atmosféru té doby a podmínky pro skutečnost, že rudolfinská doba měla velký význam též pro rozvoj vědy. Jednou z podmínek bylo především to, že tehdejší prostředí v Praze bylo tolerantní vůči učencům různých národností a náboženských vyznání. Tento rys pražského prostředí potvrdila přednáška N. J. EFRONA (USA) týkající se židovského astronoma Davida Gense a vztahu jeho prací k přírodní filosofii. L. NEMEŠKAL (ČR) ukázal, že rudolfinská doba mohla realizovat tak širokou vědeckou spolupráci díky objevům nových ložisek stříbra. Tehdy se začaly razit známé jáchymovské tovary.

Další přednášky se pak systematicky soustředily na učence, kteří působili v době Rudolfa II. v Praze a jejichž příspěvek k fyzice a astronomii je dnes všeobecně uznáván. I. ŠTOLL (ČR) popsal pražský pobyt Giordana Bruna a analyzoval traktáty, které zde Bruno publikoval. Popsal je jako příliš obecné a emotivní a upozornil na poznámku Tychona de Brahe vlastnoručně napsanou v jednom Brunově rukopise, která je považuje za málo realistické. Zajímavou přednášku pronesl J. SMOLKA (ČR), který analyzoval Keplerův dopis Galileimu nazvaný „Disertatio cum Nuntio Sidereo“ z r. 1610. Z analýzy vyplynula mimo jiné zajímavá informace, že to nebyl Galilei, který jako první zaměřil dalekohled na Měsíc, ale císař Rudolf II., který vědu nejen podporoval, ale snažil se k ní

aktivně přispívat. Popsal nerovnosti povrchu Měsíce, tj. jeho hory a „moře“. Galileiho pozorování Měsíce bylo popsáno ve spise „Nuncius Sidereus“, který vyšel až o několik let později. P. HADRAVA (ČR) rozebral ve svém příspěvku názory Tychona de Brahe na podmínky astronomické práce, jak jsou uvedeny v jeho spise „Mechanica“. Dále uvedl, že po smrti dánského krále r. 1597 osobní nepřítel Tychona de Brahe mu znesnadnil život a astronomická pozorování. Proto Brahe opouští Dánsko a po dvouleté cestě přes Německo a Holandsko se na základě korespondence s Tadeášem Hájkem z Hájku trvale usídluje v Praze. Další přednášky A. ŠVEJDY (ČR) a Z. ŠÍMY (ČR) přinesly zajímavé informace o výrobě přístrojů pro astronomická pozorování, které ukazují neobyčejnou zručnost a přesnost pražských mechaniků té doby, zvláště Habermehla a Bürgiho.

Symposium se dále soustředilo na několik problémů matematického charakteru spadajících do této doby. G. FAUSTMANOVÁ se zaměřila na Bürgiho tabulky antilogaritmů a na srovnání Napierových a Bürgiho tabulek. A. ŠOLCOVÁ (ČR) srovnávala Bürgiho výsledky v souvislosti s vývojem numerických výpočetních metod od Regiomontanových tabulek až po Schickardův početní strojek. G. SCHUPPERER (Německo) se věnoval zpřesnění seznamu matematiků působících v Klementinu a obsahu jejich přednášek. K. MAČÁK (ČR) se zaměřil na rozbor některých matematických rukopisů pocházejících z této jezuitské koleje. A. DRAGO (Itálie) vyšel z nestandardní analýzy a ukázal novou interpretaci Cavalieriho nekonečných procesů. J. FOLTA (ČR) se ve své přednášce pokusil o srovnání obsahu prvních českých početnic z let 1530–1615 a naznačil některé jejich souvislosti s německými početnicemi Adama Riese.

Konečně třetí oblastí symposia byla alchymie 16. a 17. století. A. KARPENKO (ČR) ukázal, jak různorodé byly přístupy k této vědní oblasti, a charakterizoval hlavní představitel tohoto směru, kteří působili v té době v Praze. P. DRÁBEK (ČR) podal přehled farmacie a farmaceutické literatury u nás a s ní spojeného vývoje herbářů. Zvláště se zabýval Mattioliho herbářem. Současně podal přehled o rozvoji lékárnictví u nás, který

byl charakterizován mimořádným vzrůstem počtu lékáren i mimo hlavní správní centra. J. MAJER (ČR) se zabýval rozvojem jáchymovského a krušnohorského dobývání stříbra a rozebral hlavní ekonomické a technické důsledky této činnosti. V. DUFEK (ČR) se zaměřil na aktivity vrchního hofmistra a poté mincmistra českého království Lazara Eckerta, který se v neposlední řadě proslavil jako stavbyvedoucí Rudolfovy štoly.

Podrobnější informace o této zajímavé konferenci, jež připomněla důležité historické období rozvoje našeho státu v oblasti vědy a techniky, budou otištěny ve sborníku, který připravuje Národní technické muzeum.

Miloš Matyáš

NOVÝ EVROPSKÝ FYZIKÁLNÍ ČASOPIS

Počet příspěvků zasílaných v poslední době do amerického časopisu *Physical Review* (PR) rychle vzrůstá. Není to překvapující, uvážíme-li, že asi třetina výsledků v oboru fyziky pochází z evropských laboratoří. V oddílech PR-B a PR-E dosahuje počet článků evropského původu až jedné poloviny.

Na základě vzájemné dohody fyziků na úrovni Evropské unie a Americké fyzikální společnosti dochází k vytvoření nového evropského časopisu *European Physics Review* (EPR), jehož základem má být spojení francouzského *Journal de Physique* (JP) a německého *Zeitschrift für Physik* (ZP). Nový časopis má obsahovat 5 oddílů — A, B, C, D, F. Přitom oddíly A a C budou svým obsahem stejné jako oddíly nynějšího časopisu ZP. Časopis EPR-B bude přinášet články z oblasti fyziky kondenzovaných systémů, statistické fyziky, fyziky mesoskopických systémů a z interdisciplinárních oblastí. Oddíl EPR-D bude otiskovat články z atomové fyziky, dále z optiky a články o fyzikálních aspektech klasického a kvantového chaosu. Články o fyzikálních metodách, o nových materiálech a o aplikacích fyzikálních poznatků budou předmětem oddílu EPR-E.

Činnost časopisu EPR má být zahájena v roce 1998 spojením redakcí obou časopisů JP a ZP. Současně se uvažuje o úzké spolu-

práci s již existujícím časopisem *Europhysics Letters*.

Miloš Matyáš

PREZENTACE PROGRAMU STATISTIKA 97

Chtěl bych Vás informovat o poznatcích získaných při prezentaci softwarového produktu s názvem STATISTIKA 97 od firmy StatSoft. Pozvánku na tuto akci jste mohli nalézt vloženou v jednom z předchozích čísel „Pokroky matematiky, fyziky a astronomie“. Jde o programový balík, ve kterém lze nalézt všechny důležité metody používané pro statistickou analýzu dat.

Prezentaci zajišťovala firma Haar s.r.o., která je distributorem firmy StatSoft pro Českou republiku. Úroveň prezentace byla špičková. Pro předvedení funkčnosti programu si firma přizvala specialisty z MFF UK a ČAV.

Nemohu zde objektivně hodnotit úroveň programu STATISTIKA 97 z odborného hlediska, protože nemám vzdělání v oboru matematická statistika. Podle mého subjektivního a neodborného soudu je úroveň programu vysoká po všech stránkách, v první řadě výběrem použitých statistických metod.

Co se týče uživatelského rozhraní programu, je řešeno na špičkové úrovni se vším komfortem. Logicky a přehledně uspořádaná struktura programu umožňuje jeho intuitivní ovládnutí. Samozřejmostí je pečlivé zdokumentování všech použitých statistických metod v přehledných manuálech.

Nedílnou součástí programu je integrovaný help systém. Možnost importu a exportu dat v libovolných formátech je samozřejmostí. Lze dopsat i speciální formáty vstupu a výstupu ve světě nepříliš běžné.

Pokud Vás předchází zpráva zaujala a rádi byste zjistili bližší informace o funkčnosti tohoto programu, máte možnost si zkopírovat jeho demo verzi z následující webovské adresy: <http://www.statsoft.com>. Tato demo verze programu STATISTIKA 97 je plně funkční, kromě vstupních a výstupních operací (lze si tedy pohodlně vyzkoušet celý program).

Příjemnou práci s tímto programem Vám přeje

Jiří Kroc